

Έκθεση για το άσυλο 2022

Σύνοψη

© Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ), 2022

Τόσο ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) όσο και οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματός του δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκδοση.

Εικόνα εξωφύλλου: iStock/[Kostas7](#)

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022

PDF ISBN 978-92-9487-464-1 doi: 10.2847/147 BZ-AH-22-001-EL-N ISSN 2600-3007

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού που δεν υπόκειται στους κανόνες του ΕΥΑΑ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Έκθεση για το άσυλο 2022

Ετήσια έκθεση για την κατάσταση του ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΥΝΟΨΗ

Πρόλογος

Οι πολιτικές εξελίξεις το 2021 και στις αρχές του 2022 είχαν άμεσο αντίκτυπο στις διεθνείς ανάγκες προστασίας, δημιουργώντας κύματα εκτοπισμένων κατευθυνόμενων προς χώρες της ΕΕ+. Η άνοδος των Ταλιμπάν στην εξουσία στο Αφγανιστάν και η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία δημιούργησαν νέες ανάγκες προστασίας και συνέβαλαν στον αυξανόμενο αριθμό αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη. Επιπλέον, η κατάσταση μετά την πανδημία COVID-19, με την αύξηση του αριθμού αιτούντων άσυλο, παρουσίασε νέες προκλήσεις που απαιτούσαν δυναμικές λύσεις προκειμένου να διατηρηθεί η ακεραιότητα του μοναδικού πολυεθνικού συστήματος ασύλου στον κόσμο –του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ). Αυτά τα γεγονότα αποτελούν μια ισχυρή υπενθύμιση του πόσο γρήγορα μπορεί να μεταβληθεί η κατάσταση όσον αφορά τη μετανάστευση και το άσυλο.

Σε αυτό το πλαίσιο, η [έκθεση για το άσυλο 2022](#) επισημαίνει πώς δοκιμάστηκε η ετοιμότητα και η ευελιξία των εθνικών συστημάτων ασύλου και υποδοχής ώστε να συνεχίσουν να παρέχουν προστασία σε όσους έχουν ανάγκη. Πολλές διοικήσεις αντιμετώπισαν τρομερή πίεση λόγω των υψηλών εισροών ή 'υψηλού αριθμού αφίξεων, ενώ παράλληλα προσπαθούσαν να ελιχθούν μέσα από τους συνεχιζόμενους περιορισμούς εξαιτίας της πανδημίας COVID-19. Η έκθεση δείχνει πού υπάρχει σύγκλιση στην εφαρμογή του ΚΕΣΑ, αλλά δεν αποφεύγει να αναφέρει επίσης τις αποκλίσεις που εξακολουθούν να υπάρχουν και τους τομείς όπου υπάρχει περαιτέρω βελτιώσεων.

Η ανθεκτικότητα των συστημάτων ασύλου μπορεί μόνο να αυξηθεί καθώς σημειώνεται πρόοδος ως προς την έγκριση των νομικών μέσων του συμφώνου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μετανάστευση και το άσυλο. Επιπλέον, έχοντας ενισχυμένη εντολή από τον Ιανουάριο του 2022, ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) διαδραματίζει καίριο ρόλο στην περαιτέρω ρύθμιση του ΚΕΣΑ και την ενεργό υποστήριξη των κρατών μελών. Είναι ωστόσο σημαντικό να ακούγονται και οι φωνές από την πρώτη γραμμή. Ως προς αυτό η έκθεση για το άσυλο αποτελεί πολύτιμη πηγή, που παραθέτει πάνω από 1 500 αξιόπιστες πηγές, συμπεριλαμβανομένων εθνικών αρχών, διεθνών οργανισμών, της ακαδημαϊκής κοινότητας και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, και παρέχει την πλέον ολοκληρωμένη ενημέρωση σχετικά με την κατάσταση στον τομέα του ασύλου στην Ευρώπη.

Ως κέντρο εμπειρογνώσεως σχετικά με το άσυλο στην Ευρώπη, και από την ίδρυσή του 11 χρόνια πριν, ο Οργανισμός έχει ενώσει τις χώρες της ΕΕ+ στην ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, στη βελτίωση της ποιότητας και την εναρμόνιση των πρακτικών. Είναι βέβαιο ότι η ζήτηση για την υποστήριξη του Οργανισμού θα εξακολουθήσει να αυξάνεται, και είμαστε έτοιμοι να συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε με τους εταίρους μας και να εκπληρώνουμε την ενισχυμένη εντολή μας τα επόμενα έτη.

Nina Gregori
Εκτελεστική Διευθύντρια
Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο

Περιεχόμενα

Πρόλογος	5
Εισαγωγή	7
1. Παγκόσμιες εξελίξεις στον τομέα του ασύλου.....	7
2. Οι κυριότερες εξελίξεις στον τομέα του ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση	8
3. Η μετάβαση από την EASO στον EUAA.....	11
4. Η λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου	12
Θέμα εστίασης 1: Ψηφιοποίηση συστημάτων ασύλου και υποδοχής το 2021.....	13
Θέμα εστίασης 2: Οι επιπτώσεις της συνεχιζόμενης πανδημίας COVID-19 στα συστήματα ασύλου και υποδοχής.....	13
Θέμα εστίασης 3: Αντιμετώπιση των νέων αναγκών προστασίας των Αφγανών υπηκόων από τις χώρες της ΕΕ+	14
4.1. Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου	14
4.2. Η διαδικασία του Δουβλίνου.....	15
4.3. Ειδικές διαδικασίες για την αξιολόγηση των αναγκών προστασίας.....	16
4.4. Διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου σε πρώτο βαθμό	17
4.5. Διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου σε δεύτερο ή ανώτερο βαθμό	20
4.6. Εκκρεμείς υποθέσεις	20
4.7. Υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.....	20
4.8. Κράτηση στη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου.....	21
4.10. Νομική συνδρομή και εκπροσώπηση.....	23
4.11. Υπηρεσίες διερμηνείας.....	23
4.12. Πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής.....	24
4.13. Η ανιθαγένεια στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου	24
4.14. Περιεχόμενο της προστασίας.....	24
4.15. Επιστροφή πρώην αιτούντων.....	26
4.16. Επανεγκατάσταση και εισδοχή για ανθρωπιστικούς λόγους.....	26
5. Παιδιά και άτομα με ειδικές ανάγκες στη διαδικασία ασύλου.....	27
Συμπερασματικές παρατηρήσεις	29

Εισαγωγή

Ως κατ' εξοχήν πηγή πληροφόρησης σχετικά με τη διεθνή προστασία στην Ευρώπη, η ετήσια έκθεση για το άσυλο από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των κυριότερων εξελίξεων στον τομέα του ασύλου στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία (χώρες της ΕΕ+).

Αρχίζοντας με μια σύντομη επισκόπηση των τάσεων και των κύριων θεμάτων συζήτησης γύρω από τον αναγκαστικό εκτοπισμό σε παγκόσμιο επίπεδο, η έκθεση επικεντρώνεται στο πλαίσιο της Ευρώπης. Παρουσιάζονται οι κυριότερες εξελίξεις σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, καλύπτοντας όλες τις πτυχές του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ). Παρουσιάζεται επιλεγμένη νομολογία που δείχνει πώς τα δικαστήρια έχουν διαμορφώσει την ερμηνεία των ευρωπαϊκών και εθνικών νόμων. Επιπλέον, στατιστικά στοιχεία σχετικά με βασικούς δείκτες επισημαίνουν τις τάσεις στον τομέα του ασύλου το 2021.

Η πίεση στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ εντάθηκε το 2021, με τον αριθμό των αφίξεων να επανέρχεται στα προ της πανδημίας επίπεδα, ακόμα και εν μέσω των συνεχιζόμενων μέτρων κατά της νόσου COVID-19. Το πολιτικό τοπίο προκάλεσε κατακόρυφη αύξηση των αφίξεων από το Αφγανιστάν, τη Λευκορωσία και, στις αρχές του 2022, την Ουκρανία. Ως απάντηση, οι χώρες της ΕΕ+ προσαρμόστηκαν γρήγορα στα κύματα αφίξεων διευκολύνοντας τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων ασύλου, αναδιοργανώνοντας τους χώρους υποδοχής και καταφεύγοντας στα κέντρα άφιξης για διάφορα στάδια της διαδικασίας ασύλου.

1. Παγκόσμιες εξελίξεις στον τομέα του ασύλου

Τα γεγονότα του 2021 και των αρχών του 2022 πυροδότησαν τον εκτοπισμό εκατομμυρίων ανθρώπων, εντείνοντας τις υπάρχουσες ανάγκες για λύσεις προστασίας παγκοσμίως. Η άνοδος των Ταλιμπάν στην εξουσία στο Αφγανιστάν προκάλεσε νέους κύκλους εκτοπισμού εντός της χώρας και εκτός των συνόρων της, σε μια περιοχή όπου ο εκτοπισμός ήταν ήδη σύνηθες φαινόμενο. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ανάγκασε εκατομμύρια ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να αναζητήσουν καταφύγιο σε γειτονικές χώρες. Παράλληλα συνεχίστηκε η φυγή ανθρώπων από υπάρχοντα θερμά σημεία εκτοπισμού στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, την Αιθιοπία, τη Μοζαμβίκη, τη Μιανμάρ, το Νότιο Σουδάν, τη Συρία, την περιοχή του Σαχέλ, τη Βενεζουέλα και την Υεμένη.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), υπήρχαν πάνω από 84 εκατομμύρια αναγκαστικά εκτοπισμένα άτομα παγκοσμίως τον Ιούνιο του 2021. Ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει 26,6 εκατ. πρόσφυγες υπό την εντολή της UNHCR, 4,4 εκατ. αιτούντες άσυλο, 48 εκατ. εσωτερικά εκτοπισμένους και 3,9 εκατ. Βενεζουελάνους εκτοπισμένους στο εξωτερικό.

Σε ένα έτος που σηματοδότησε την 70^η επέτειο της σύμβασης του 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων ως θεμελιώδους συνιστώσας του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η διεθνής κοινότητα συνέχισε τις παγκόσμιες και περιφερειακές προσπάθειές της για την ανάπτυξη λύσεων για τα άτομα που χρήζουν προστασίας παγκοσμίως. Μια

καίρια πρωτοβουλία βασισμένη στην πολυμερή συνεργασία είναι το παγκόσμιο σύμφωνο για τους πρόσφυγες, που έχει ως στόχο την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για την κατάσταση των προσφύγων. Σε αυτό το πλαίσιο, το έργο του 2021 συνεχίστηκε με στόχο: α) τη μείωση της πίεσης στις χώρες υποδοχής· β) την ενίσχυση της αυτονομίας των προσφύγων· γ) την επέκταση λύσεων σε τρίτες χώρες· και δ) την υποστήριξη των συνθηκών στις χώρες καταγωγής για ασφαλείς και αξιοπρεπείς επιστροφές των αιτούντων στους οποίους δεν χορηγείται προστασία.

Η συζήτηση και το έργο σχετικά με τη διεθνή προστασία εξακολούθησαν να εξελίσσονται κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στις αναδυόμενες ανάγκες και στα επείγοντα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Τα κύρια ζητήματα που παρέμειναν στο επίκεντρο της προσοχής στον τομέα του ασύλου το 2021 ήταν μεταξύ άλλων:

- Η μεταστροφή από τα μέτρα που ελήφθησαν ως αντίδραση στην πανδημία COVID-19 σε βιώσιμες μεθόδους εργασίας που ενσωματώνουν νέες πρακτικές και ψηφιακούς μετασχηματισμούς·
- Η κλιμάκωση των προσπαθειών εξεύρεσης βιώσιμων λύσεων για τα άτομα που χρήζουν προστασίας·
- Η αναγνώριση του εκτοπισμού λόγω κλιματικής αλλαγής στις πλήρεις διαστάσεις του και η ανάπτυξη αποτελεσματικών απαντήσεων στην εντεινόμενη κατάσταση έκτακτης ανάγκης όσον αφορά το κλίμα·
- Η περαιτέρω ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην κατανόηση των αναγκών προστασίας και στην παροχή λύσεων προστασίας· και
- Η συνεκτίμηση των ζητημάτων ανιθαγένειας στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης ασύλου και η αλληλεπίδραση μεταξύ ανιθαγένειας και αναγκών προστασίας.

2. Οι κυριότερες εξελίξεις στον τομέα του ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το 2021, επιτεύχθηκε πρόοδος και έγιναν σημαντικά βήματα σε τεχνικό και πολιτικό επίπεδο ως προς την εφαρμογή του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, ενώ μένει ακόμα να επιτευχθεί περαιτέρω πολιτική συμφωνία για ορισμένα βασικά στοιχεία του συμφώνου. Σημαντικό ορόσημο αποτέλεσε ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/2303, που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2022, για την ίδρυση του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ), ο οποίος αντικατέστησε την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (ΕΑΣΟ) με διευρυμένη και ενισχυμένη εντολή.

Εν αναμονή περαιτέρω νομοθετικής προόδου όσον αφορά την προτεινόμενη οδηγία για την επιστροφή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε, τον Απρίλιο του 2021, την πρώτη στρατηγική της ΕΕ για την οικειοθελή επιστροφή και την επανένταξη, προωθώντας αυτές τις διαδικασίες ως αναπόσπαστα στοιχεία ενός κοινού συστήματος της ΕΕ για την επιστροφή πολιτών τρίτων χωρών.

Σημειώθηκε επίσης πρόοδος το 2021 σε άλλους τομείς του ασύλου. Τον Ιούνιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη στρατηγική Σένγκεν, ενώ συνεχίστηκαν οι προσπάθειες όσον αφορά τη διαλειτουργικότητα των μεγάλης κλίμακας συστημάτων πληροφορικής στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Καθώς η ένταξη αποτελεί βασικό στοιχείο ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης της μετανάστευσης, άρχισε το 2021 η εφαρμογή του σχεδίου δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη.

Παρουσιάζοντας την [κοινή δήλωση σχετικά με τις νομοθετικές προτεραιότητες για το 2021 και τα κοινά συμπεράσματα σχετικά με τους στόχους πολιτικής και τις προτεραιότητες για την περίοδο 2020-2024](#), τον Δεκέμβριο του 2020 το Συμβούλιο της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δήλωσαν την αποφασιστικότητά τους να επιτύχουν συμφωνία σχετικά με το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, να μεριμνήσουν για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της μετανάστευσης και να διασφαλίσουν αποτελεσματικό έλεγχο των εξωτερικών συνόρων.

Το 2021, τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ αντιμετώπισαν αυξημένη πίεση, με τις αφίξεις να ξεπερνούν τα προ της πανδημίας επίπεδα. Ο αριθμός των παράνομων διελεύσεων που ανιχνεύθηκαν το 2021 ήταν λίγο κάτω από 200.000, ο υψηλότερος αριθμός από το 2017. Ωστόσο, με βάση τις αναφορές του Frontex, παρατηρήθηκαν διακυμάνσεις στον αριθμό των διελεύσεων στις διάφορες μεταναστευτικές οδούς, καθώς σε ορισμένες από αυτές σημειώθηκαν σημαντικές αυξήσεις, ενώ σε άλλες οι ροές παρέμειναν σχετικά σταθερές σε σύγκριση με το 2020.

Ως αποτέλεσμα των εσωτερικών πολιτικών αναταραχών στη Λευκορωσία και της οργάνωσης παράνομης διακίνησης μεταναστών υποκινούμενης από το λευκορωσικό καθεστώς, ο εντοπισμός λαθραία διακινούμενων ατόμων στα ανατολικά χερσαία σύνορα υπερδεκαπλασιάστηκε. Οι παράτυπες διελεύσεις των συνόρων από τη Λευκορωσία άσκησαν σημαντική πίεση στα κράτη της πρώτης γραμμής, και η ΕΕ παρείχε ταχύτατα έναν συνδυασμό οικονομικής, επιχειρησιακής και διπλωματικής υποστήριξης για την αντιμετώπιση της κρίσης, συμπεριλαμβανομένης της ταχείας επέμβασης στα σύνορα από τον Frontex και της παροχής επιχειρησιακής υποστήριξης από τον EUAA.

Τον Νοέμβριο του 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας παρουσίασαν μια επισκόπηση των δράσεων που πραγματοποιήθηκαν για την αντιμετώπιση της κατάστασης στα ανατολικά σύνορα. Εξέτασαν πώς θα μπορούσε να προσαρμοστεί το τρέχον μεταναστευτικό πλαίσιο ώστε να παράσχει μια μονιμότερη εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση των προσπαθειών αποσταθεροποίησης της ΕΕ μέσω κρατικά υποκινούμενης εργαλειοποίησης μεταναστών και προσφύγων, διασφαλίζοντας παράλληλα πρόσβαση στο έδαφος των χωρών, κατάλληλες συνθήκες υποδοχής και αμερόληπτη εξέταση των αιτήσεων ασύλου. Η εργαλειοθήκη αποτελεί συνδυασμό δράσεων, τόσο εκτός όσο και εντός της ΕΕ, καθώς και στα σύνορα.

Εκτός του ότι παρείχε υποστήριξη στα κράτη μέλη στα ανατολικά σύνορα, η ΕΕ εξακολούθησε να συνδράμει και άλλα κράτη μέλη της πρώτης γραμμής διευκολύνοντας και συντονίζοντας τις οικειοθελείς μετεγκαταστάσεις σε άλλα κράτη μέλη, και παρέχοντας οικονομική και επιχειρησιακή υποστήριξη της ικανότητας υποδοχής, των συνθηκών διαβίωσης και της ιατρικής περίθαλψης προσφύγων και μεταναστών, επιταχύνοντας τις διαδικασίες ασύλου, αυξάνοντας τις επιστροφές και βελτιώνοντας την προστασία των συνόρων.

Μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, τον Φεβρουάριο του 2022, εκατομμύρια εκτοπισμένοι αναζήτησαν καταφύγιο στην ΕΕ μέσω της Ουγγαρίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας και της Σλοβακίας. Αυτές οι χώρες αντέδρασαν με αξιοσημείωτη ταχύτητα ανοίγοντας τα σύνορά τους και επιτρέποντας την είσοδο στο έδαφός τους. Εκφράζοντας τη δέσμευση της ΕΕ να επιδείξει πλήρη αλληλεγγύη στην Ουκρανία, στις 4 Μαρτίου 2022, το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων ακολούθησε την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ενέκρινε ομόφωνα εκτελεστική απόφαση σχετικά με την εισαγωγή προσωρινού μηχανισμού προστασίας για την αντιμετώπιση της εισροής εκτοπισμένων ατόμων. Η απόφαση προέβλεπε επίσης την ανάπτυξη πλατφόρμας αλληλεγγύης, υπό τον συντονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην οποία τα κράτη μέλη θα ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες υποδοχής τους και τον αριθμό των ατόμων που λαμβάνουν προσωρινή προστασία στο έδαφός τους. Ο ΕΥΑΑ εργάστηκε ενεργά το 2022 προκειμένου να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις καταγραφές για προσωρινή προστασία μεταξύ των χωρών της ΕΕ+.

Το δίκτυο της ΕΕ για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων ανέλαβε τη διοικητική συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, ενώ ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης ενεργοποιήθηκε προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες των εκτοπισμένων από την Ουκρανία και να λάβει συγχρηματοδότηση για την παροχή αυτής της συνδρομής. Οι οργανισμοί της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του Frontex, του ΕΥΑΑ και της Ευρωπόλ, παρείχαν άμεσα επιχειρησιακή υποστήριξη στα κράτη μέλη που ζήτησαν συνδρομή. Πολλοί παράγοντες που αποτέλεσαν μέρος της αντίδρασης της ΕΕ αποδείχθηκαν βέλτιστες πρακτικές που θα πρέπει να εφαρμόζονται σε οποιαδήποτε μελλοντική κρίση.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2021, η ΕΕ συνέχισε τις ολοκληρωμένες και αμοιβαία επωφελείς εταιρικές σχέσεις της. Οι δραστηριότητες στο πλαίσιο της εξωτερικής διάστασης της πολιτικής της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο αντιμετώπισαν τις βαθύτερες αιτίες της παράνομης μετανάστευσης· εξάρθρωση των δικτύων παράνομης διακίνησης μεταναστών· συνεργασία με τρίτες χώρες σε θέματα επιστροφών και επανεισδοχών· συνεργασία με χώρες εταίρους με σκοπό τη διαχείριση των συνόρων· και παροχή υποστήριξης για λύσεις προστασίας σε άλλα μέρη του κόσμου.

Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις νέες ανάγκες προστασίας των Αφγανών υπηκόων μετά την άνοδο των Ταλιμπάν στην εξουσία. Καθώς το Αφγανιστάν αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ και τον μεγαλύτερο δικαιούχο αναπτυξιακής βοήθειας από το 2002, η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες για να δώσει μια ενιαία απάντηση στην κρίση. Τον Αύγουστο του 2021, οι υπουργοί Εσωτερικών της ΕΕ, μαζί με εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, του Frontex, της Ευρωπόλ, του ΕΥΑΑ και τον Συντονιστή Αντιτρομοκρατικής Δράσης της ΕΕ, εξέδωσαν κοινή δήλωση επισημαίνοντας ότι η εκκένωση πολιτών της ΕΕ και, στον βαθμό που είναι εφικτό, Αφγανών υπηκόων που είχαν συνεργαστεί με την ΕΕ και τα κράτη μέλη της, καθώς και των οικογενειών τους αποτελούσε προτεραιότητα.

Τον Οκτώβριο του 2021, ανακοινώθηκε δέσμη μέτρων στήριξης για το Αφγανιστάν ύψους 1 Δισεκατομμυρίου. ευρώ, σε συνδυασμό με την παροχή στοχευμένης ανθρωπιστικής υποστήριξης για τις βασικές ανάγκες των Αφγανών, η οποία διοχετεύθηκε σε διεθνείς οργανώσεις επιτόπου και σε γειτονικές χώρες. Η ΕΕ ασκεί την προεδρία στη βασική ομάδα της [πλατφόρμας υποστήριξης στρατηγικής λύσεων για τους Αφγανούς πρόσφυγες](#), ενισχύοντας τη διεθνή αντιμετώπιση της κατάστασης στο Αφγανιστάν και προωθώντας πολιτικές, χρηματοδοτικές και υλικές δεσμεύσεις.

Η ΕΕ έθεσε σε εφαρμογή έναν ειδικό μηχανισμό για την υποστήριξη της εκκένωσης πάνω από 17 500 ατόμων από την Καμπούλ, συμπεριλαμβανομένων, κατ' εκτίμηση, 4 100 πολιτών της ΕΕ και 13 400 Αφγανών υπηκόων. Όλα μαζί τα κράτη μέλη της ΕΕ πραγματοποίησαν εκκένωση συνολικά 22 000 Αφγανών.

Προκειμένου να διασφαλίσει την εναρμονισμένη ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) εξέδωσε πάνω από 20 αποφάσεις και διατάξεις. Κλήθηκε να ερμηνεύσει διάφορες διατάξεις του ΚΕΣΑ, καλύπτοντας θέματα σχετικά με:

- την αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου·
- τη διαδικασία του Δουβλίνου·
- τις μεταγενέστερες αιτήσεις·
- την ερμηνεία της έννοιας της κρατικής προστασίας·
- την αξιολόγηση της προστασίας που παρέχει το Γραφείο Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA)·
- την ερμηνεία της έννοιας της αδιάκριτης βίας για τον σκοπό της παροχής επικουρικής προστασίας·
- τη χρήση της κράτησης·
- την επέκταση του καθεστώτος προστασίας ως δευτερογενούς δικαιώματος (βασιζόμενου στο καθεστώς προστασίας άλλου δικαιούχου)·
- την αρχή της ίσης μεταχείρισης· και
- την επιστροφή αιτούντων άσυλο των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε.

3. Η μετάβαση από την ΕΑΣΟ στον ΕΥΑΑ

Μετά από 10 έτη λειτουργίας, η ΕΑΣΟ μετατράπηκε σε ΕΥΑΑ μέσω του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2021/2303 σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο](#), που τέθηκε σε ισχύ στις 19 Ιανουαρίου 2022. Ο Οργανισμός μπορεί πλέον να προσφέρει μεγαλύτερη επιχειρησιακή και τεχνική υποστήριξη ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των συστημάτων ασύλου· να

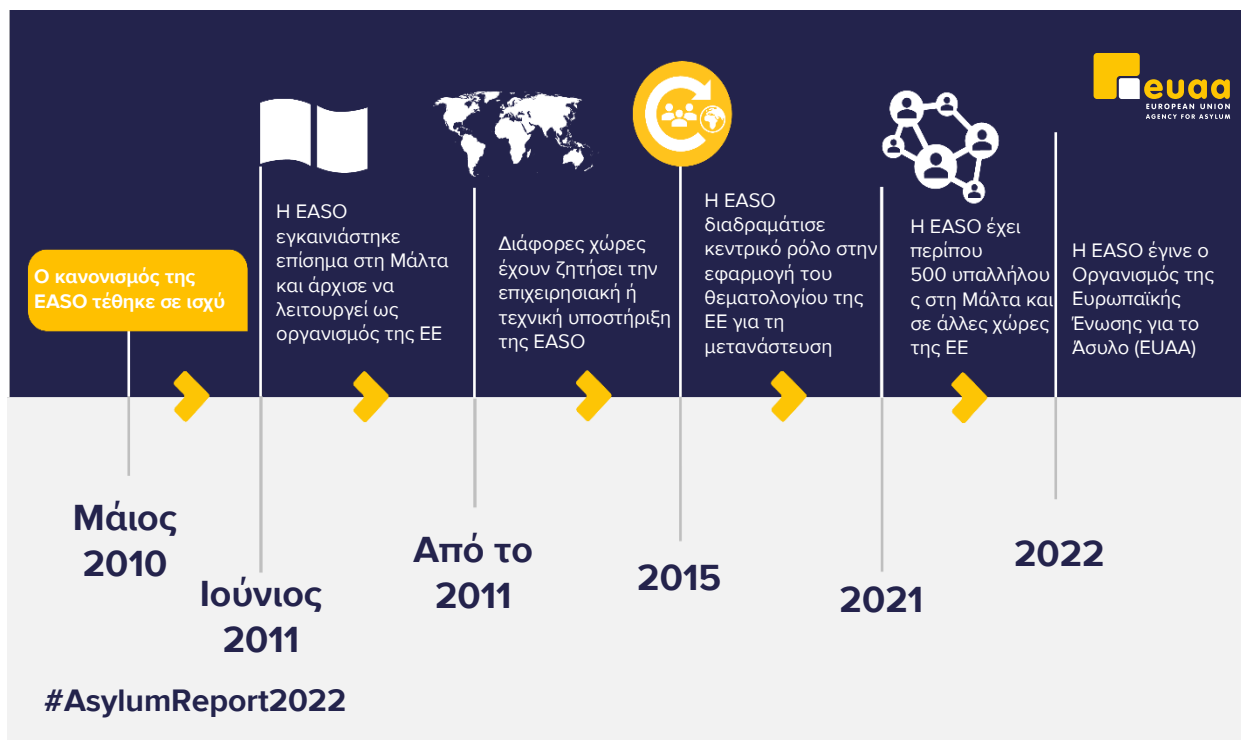
βελτιωθεί και να επιταχυνθεί η παροχή συνδρομής κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών· να αναπτυχθούν περαιτέρω επιχειρησιακά πρότυπα, δείκτες και πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές για την ομοιόμορφη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων υψηλής ποιότητας στις υποθέσεις ασύλου· να εξασφαλιστεί καλύτερη παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων για τη λειτουργία των εθνικών συστημάτων ασύλου και υποδοχής· να προωθηθεί η ανάπτυξη ικανοτήτων στις χώρες εκτός ΕΕ· και να υποστηριχθούν οι χώρες της ΕΕ+ με συστήματα επανεγκατάστασης.

Βασικός τομέας δραστηριότητας του ΕΥΑΑ είναι η παροχή επιχειρησιακής και τεχνικής συνδρομής στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν δυσανάλογη πίεση στα συστήματα ασύλου και υποδοχής τους. Τον Μάιο του 2022, 10 κράτη μέλη λάμβαναν άμεση στήριξη από τον Οργανισμό μέσω ετήσιων ή πολυετών σχεδίων: Βέλγιο, Κύπρος, Τσεχία, Ελλάδα, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ρουμανία και Ισπανία. Η επιχειρησιακή υποστήριξη στα εθνικά συστήματα ασύλου και υποδοχής το 2021 κάλυψε σειρά δράσεων προσαρμοσμένων στο ειδικό πλαίσιο και τις ανάγκες κάθε χώρας, όπως η υποστήριξη για την αύξηση της ικανότητας και της ποιότητας των συνθηκών υποδοχής, η καταχώριση και η διεκπεραίωση των αιτήσεων σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, η υποστήριξη των μετεγκαταστάσεων και η βελτίωση της ποιότητας και της τυποποίησης της διαδικασίας του Δουβλίνου.

Στις αρχές του 2022, διεξήχθη διατομεακή εξωτερική εκ των υστέρων αξιολόγηση προκειμένου να αξιολογηθεί η εφαρμογή της επιχειρησιακής υποστήριξης του Οργανισμού για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων και την ενίσχυση του συνολικού πλαισίου επιχειρησιακής υποστήριξης. Γενικά, η εξωτερική αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επιχειρησιακή υποστήριξη του Οργανισμού το 2021 ανταποκρίθηκε επαρκώς στις ανάγκες των κρατών μελών και προσαρμόστηκε με ευελιξία στα ταχέως μεταβαλλόμενα πλαίσια.

4. Η λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου

Σημαντικές εξελίξεις το 2021 διαμόρφωσαν την εθνική νομοθεσία, τις πολιτικές και τις πρακτικές στον τομέα του ασύλου στις χώρες ΕΕ+. Τρία οριζόντια θέματα που επηρέασαν τα περισσότερα στάδια της διαδικασίας ασύλου ήταν η ψηφιοποίηση των συστημάτων ασύλου, οι επιπτώσεις της συνεχιζόμενης πανδημίας COVID-19 και οι νέες ανάγκες προστασίας των Αφγανών υπηκόων μετά τις εξελίξεις στο Αφγανιστάν.

Θέμα εστίασης 1: Ψηφιοποίηση συστημάτων ασύλου και υποδοχής το 2021

Οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για το άσυλο και την υποδοχή στις χώρες της ΕΕ+ συνέχισαν να ψηφιοποιούν τις διαδικασίες. Η πανδημία COVID-19 δημιούργησε την ανάγκη χρήσης τεχνολογικών λύσεων προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχεια των δραστηριοτήτων εν μέσω των περιορισμών μετακίνησης και των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης. Σε ποικίλους βαθμούς και ανάλογα με τα εθνικά πλαίσια, εισήχθησαν ψηφιακές καινοτομίες για την αυτο-καταχώριση των αιτήσεων· εξ αποστάσεως συνεντεύξεις· παροχή πληροφοριών· διερμηνεία· συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη χώρα καταγωγής· κατάρτιση· συστήματα διαχείρισης πληροφοριών και επικοινωνία μεταξύ των αρχών· και απλούστευση των ροών εργασίας.

Οι ψηφιοποιημένες διαδικασίες είναι πιθανό να προσαρμοστούν με βάση την καθοδήγηση από τα διεθνή, ευρωπαϊκά και εθνικά δικαστήρια. Αν και οι νέες τεχνολογίες μπορούν να εφαρμοστούν ταχέως, οι εθνικές αρχές πρέπει να δείχνουν προσοχή, καθώς οι αποφάσεις των δικαστηρίων καταδεικνύουν ότι εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη αυστηρού ελέγχου της συμβατότητας των ψηφιακών καινοτομιών με τις κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Θέμα εστίασης 2: Οι επιπτώσεις της συνεχιζόμενης πανδημίας COVID-19 στα συστήματα ασύλου και υποδοχής

Από την έναρξή της το 2020, η πανδημία COVID-19 και οι σχετικοί περιορισμοί εξακολουθούν να επηρεάζουν σημαντικά τα συστήματα ασύλου και υποδοχής παγκοσμίως. Οι χώρες της ΕΕ+ χρησιμοποίησαν ποικίλες μεθόδους για να εξασφαλίσουν πρόσβαση στην προστασία και αποτελεσματική διεκπεραίωση των νέων και εκκρεμών αιτήσεων, εν μέσω των μέτρων για τη δημόσια υγεία με στόχο την αναχαίτιση της εξάπλωσης της νόσου. Η πρόσβαση στους εμβολιασμούς κατά της COVID-19 και η εφαρμογή εθνικών εκστρατειών εμβολιασμού ήταν θεμελιώδεις παράγοντες για τον περιορισμό του αριθμού των λοιμώξεων.

Με τη σταδιακή επέκταση της χρήσης των εμβολίων, οι περιορισμοί λόγω της νόσου COVID-19 χαλάρωσαν, αλλά πολλές ρυθμίσεις που εισήχθησαν με σκοπό την αναχαίτιση της πανδημίας συνεχίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του 2021. Αυτές οι πρακτικές περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων: χρήση προϊόντων απολύμανσης, τήρηση αποστάσεων, χρήση διαχωριστικών από πλεξιγκλάς και μασκών προστασίας· παροχή υπηρεσιών σε κλιμακωτό ωράριο και με εξ αποστάσεως μεθόδους· περιορισμούς στον αριθμό των ταυτόχρονα παρευρισκόμενων ατόμων στις εγκαταστάσεις των αρχών· τακτικές ιατρικές εξετάσεις και γρήγορα διαγνωστικά τεστ· μέτρα καραντίνας· και αναθεωρημένα μέγιστα ποσοστά πληρότητας στην υποδοχή. Οι δραστηριότητες επανεγκατάστασης άρχισαν ξανά, και πάλι με χρήση μικτών μεθόδων, όπως αποστολές εξ αποστάσεως επιλογής βάσει φακέλων, διαδικτυακοί προσανατολισμοί πριν από την αναχώρηση και πρόσθετοι υγειονομικοί έλεγχοι στις ταξιδιωτικές ρυθμίσεις.

Θέμα εστίασης 3: Αντιμετώπιση των νέων αναγκών προστασίας των Αφγανών υπηκόων από τις χώρες της ΕΕ+

Η επιδείνωση της κατάστασης στο Αφγανιστάν όσον αφορά την ασφάλεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα το 2021 δημιούργησε κύματα εκτοπισμού του γενικού πληθυσμού, και επιπλέον αυξημένους κινδύνους για συγκεκριμένες ομάδες. Άμεσο μέλημα ήταν να παρασχεθεί ταχεία πρόσβαση στην ασφάλεια, οπότε οι χώρες της ΕΕ+ οργάνωσαν γρήγορες εκκενώσεις και προσαρμόσαν τη διεκπεραίωση των αιτήσεων που υποβάλλονταν από Αφγανούς. Ειδικές ενημερωτικές εκστρατείες εστίασαν στην παροχή πληροφοριών στους Αφγανούς υπηκόους σχετικά με θέματα που αφορούν το άσυλο.

Λόγω της αστάθειας στη χώρα καταγωγής και της δυσκολίας πρόσβασης σε επικαιροποιημένες πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής (COI), πολλές χώρες της ΕΕ+ ανέστειλαν τη διεκπεραίωση αιτήσεων από Αφγανούς τόσο σε πρώτο όσο και σε δεύτερο βαθμό, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου οι ανάγκες προστασίας ήταν εμφανείς. Καταβλήθηκαν ακόμα προσπάθειες για την επανένωση αφγανικών οικογενειών, ενώ ελήφθη ειδική μέριμνα για την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής και την ένταξη των Αφγανών προσφύγων. Ο μεγάλος αριθμός εκκρεμών υποθέσεων Αφγανών υπηκόων, καθώς και το καθεστώς όσων δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για προστασία αλλά δεν μπορούν και να επιστραφούν, αποτελούν ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν και απαιτούν εποικοδομητικές και ρεαλιστικές προσεγγίσεις από τις χώρες ΕΕ+.

4.1. Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Η πίεση στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ εντάθηκε το 2021, με τον αριθμό των αφίξεων να επανέρχεται στα προ της πανδημίας επίπεδα. Οι παράνομες διελεύσεις των συνόρων κλιμακώθηκαν, και οι χώρες ΕΕ+ έπρεπε να διαχειριστούν αιφνίδιες μαζικές αφίξεις και διαρκώς αυξανόμενους αριθμούς αιτήσεων για διεθνή προστασία.

Το 2021, οι χώρες ΕΕ+ έλαβαν περίπου 648 000 αιτήσεις για διεθνή προστασία, αριθμός που αποτελεί αύξηση κατά ένα τρίτο σε σύγκριση με το 2020 και αντιστοιχεί στο επίπεδο του 2018. Τους πρώτους μήνες του 2021, το επίπεδο των αιτήσεων παρέμεινε σε γενικές γραμμές σταθερό. Ωστόσο, στα μέσα περίπου του έτους, οι αιτήσεις άρχισαν να αυξάνονται και κορυφώθηκαν τους μήνες Σεπτέμβριο και Νοέμβριο του 2021.

Η κατακόρυφη αυτή αύξηση ήταν σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα των περισσότερων αιτήσεων από Αφγανούς και Σύριους, συμπεριλαμβανομένων των πολλών επαναλαμβανόμενων αιτήσεων από Αφγανούς. Οι Σύριοι αποτέλεσαν τη μεγαλύτερη ομάδα αιτούντων το 2021, καθώς υπέβαλαν περίπου 117 000 αιτήσεις σε χώρες ΕΕ+, ακολουθούμενοι από τους Αφγανούς, που υπέβαλαν 102 000 αιτήσεις. Τις δύο αυτές ιθαγένειες ακολούθησαν, με διαφορά, οι υπήκοοι του Ιράκ (30 000 αιτήσεις), του Πακιστάν και της Τουρκίας (25 000 από κάθε χώρα) καθώς και του Μπανγκλαντές (20 000).

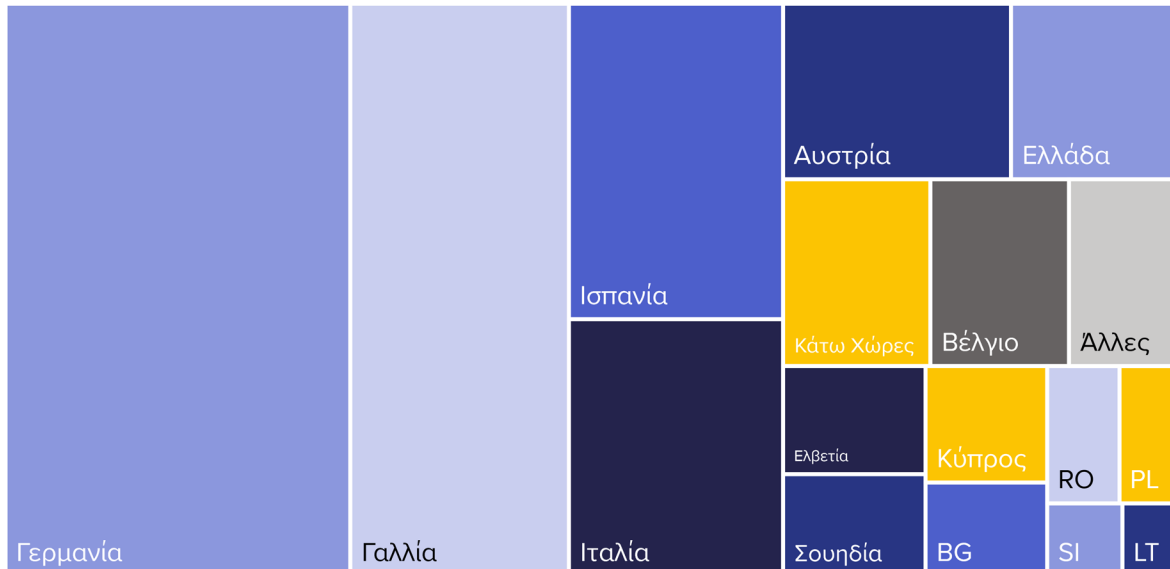
Όσον αφορά τις χώρες υποδοχής, η Γερμανία έλαβε μακράν τις περισσότερες αιτήσεις ασύλου (191 000), ακολουθούμενη από τη Γαλλία (121 000), την Ισπανία (65 000) και την Ιταλία (53 000).

Ενώ εξακολουθούσαν να ισχύουν οι σχετικοί με τη νόσο COVID-19 περιορισμοί και απαιτήσεις καραντίνας, οι χώρες ΕΕ+ ανταποκρίθηκαν στις αυξημένες αφίξεις προσαρμόζοντας τις διαδικασίες προκειμένου να διευκολύνουν τη σύνταξη, καταχώριση και

υποβολή των αιτήσεων. Αρκετές χώρες διευθέτησαν εκ νέου τους χώρους υποδοχής και αναδιοργάνωσαν τις πρωτοβάθμιες διαδικασίες. Άλλες χώρες συνέχισαν με κέντρα αρχικής υποδοχής ή άφιξης, όπου οι αρχές ασύλου και υποδοχής συνεργάζονται.

Διάγραμμα 1. Αιτήσεις για διεθνή προστασία ανά χώρα υποδοχής της ΕΕ+, 2021

Πηγή: Eurostat [[migr_asyappctza](#)], 22 Απριλίου 2022.

Ωστόσο, αναφέρθηκαν ορισμένα περιστατικά στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ όπου οι διατάξεις της ΕΕ δεν εφαρμόστηκαν εγκαίρως και η αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου καθυστέρησε ή εμποδίστηκε. Το ΔΕΕ, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) και τα εθνικά δικαστήρια έλεγξαν διεξοδικά τις πολιτικές και τις πρακτικές των χωρών ΕΕ+, επαναλαμβάνοντας τη σημασία της τήρησης της αρχής της μη επαναπροώθησης.

4.2. Η διαδικασία του Δουβλίνου

Τα μέτρα για τη νόσο COVID-19 εξακολούθησαν να έχουν άμεσο αντίκτυπο στα διάφορα στάδια της διαδικασίας του Δουβλίνου. Παρότι ο αριθμός των αιτούντων στο πλαίσιο της διαδικασίας του Δουβλίνου αυξήθηκε το 2021, οι εθνικές αρχές εξακολούθησαν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις στην εκτέλεση των μεταφορών, με τις απαιτήσεις διενέργειας τεστ COVID-19 και την έλλειψη διαθέσιμων πτήσεων να αποτελούν τα συνηθέστερα εμπόδια. Ως εκ τούτου, ο αριθμός των μεταφορών που πραγματοποιήθηκαν παρέμεινε πολύ χαμηλότερος σε σχέση με πριν από την πανδημία.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι αρχές και τα εθνικά δικαστήρια αντιμετώπισαν ολοένα και πιο περίπλοκες υποθέσεις σχετικά με τη διαδικασία του Δουβλίνου, που απαιτούσαν περισσότερη καθοδήγηση και αποσαφήνιση. Το ΔΕΕ έλαβε μεγάλο αριθμό αιτημάτων για έκδοση προδικαστικής απόφασης σχετικά με διάφορες πτυχές του κανονισμού Δουβλίνο III: την εφαρμογή των κριτηρίων για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, τα ένδικα μέσα, τις προθεσμίες για τις μεταφορές και τη σύνδεση με άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ που δεν περιλαμβάνονται στα νομικά μέσα του ΚΕΣΑ.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία που ανταλλάσσονταν τακτικά μεταξύ του ΕΥΑΑ και των 29 χωρών της ΕΕ+, το 2021 εκδόθηκαν 114 300 αποφάσεις ως απάντηση σε εξερχόμενα αιτήματα βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου. Αυτό αποτελεί αύξηση κατά ένα πέμπτο σε σύγκριση με το 2020, ωστόσο το ετήσιο σύνολο παρέμεινε κάτω από τα προ πανδημίας επίπεδα. Η αύξηση των αποφάσεων ήταν ανάλογη με τις αυξημένες αιτήσεις ασύλου που υποβλήθηκαν στις χώρες ΕΕ+ την ίδια περίπου περίοδο.

Σε εθνικό επίπεδο, η Γερμανία και η Γαλλία εξακολούθησαν να λαμβάνουν τον μεγαλύτερο αριθμό αποφάσεων ως απάντηση στα αιτήματά τους, αντιπροσωπεύοντας από κοινού περισσότερο από τα 3/5 του συνόλου της ΕΕ+. Όπως και τα προηγούμενα έτη, η Ιταλία εξέδωσε τις περισσότερες αποφάσεις συνολικά επί αιτημάτων βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου, ακολουθούμενη από τη Γερμανία και την Ελλάδα.

Το 2021, το ποσοστό αποδοχής για τις αποφάσεις ως απάντηση σε αιτήματα βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου, μετρώντας την αναλογία των αποφάσεων ανάληψης ευθύνης (ρητώς ή σιωπηρώς) για μια αίτηση σε σχέση με όλες τις εκδοθείσες αποφάσεις, ήταν 54 % (2 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το 2020), παρουσιάζοντας συνεχιζόμενη υποχώρηση για τέταρτο διαδοχικό έτος σε επίπεδο ΕΕ+.

Όσον αφορά τις μεταφορές που πραγματοποιήθηκαν, ως αποτέλεσμα των έκτακτων μέτρων που σχετίζονταν με τη νόσο COVID-19, οι μεταφορές βάσει της διαδικασίας του Δουβλίνου έπεσαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα για δεύτερο συνεχόμενο έτος: συνολικά, πραγματοποιήθηκαν περίπου 13 500 μεταφορές το 2021, αριθμός παρόμοιος με το 2020, όμως περίπου το ήμισυ του αριθμού του 2019.

Το 2021, έγινε περίπου 3 900 φορές επίκληση του άρθρου 17 παράγραφος 1 του κανονισμού του Δουβλίνου, υποχωρώντας για τρίτο διαδοχικό έτος στα χαμηλότερα επίπεδα από το 2015. Το άρθρο 17 παράγραφος 1 συνιστά ρήτρα διακριτικής ευχέρειας, η οποία επιτρέπει σε κάθε κράτος μέλος να εξετάζει αίτηση διεθνούς προστασίας που έχει κατατεθεί από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό.

4.3. Ειδικές διαδικασίες για την αξιολόγηση των αναγκών προστασίας

Κατά την εξέταση αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό, τα κράτη μέλη μπορούν υπό συγκεκριμένους όρους να χρησιμοποιούν ειδικές διαδικασίες, όπως ταχύρυθμες διαδικασίες, διαδικασίες στα σύνορα ή διαδικασίες κατά προτεραιότητα, σε συμμόρφωση πάντα προς τις βασικές αρχές και τις εγγυήσεις που προβλέπονται στην ενωσιακή νομοθεσία.

Το 2021, αρκετές χώρες της ΕΕ+ εισήγαγαν νέες πρακτικές, νομοθετικές διατάξεις ή προτεινόμενες τροποποιήσεις προκειμένου να απλουστεύσουν περαιτέρω τη συνοριακή διαδικασία, να προσαρμόσουν τις προθεσμίες ή να ψηφιοποιήσουν την διεκπεραίωση των υποθέσεων. Τα εθνικά δικαστήρια ανέλαβαν να αξιολογήσουν τις νομοθετικές διατάξεις και τις αλλαγές στη συνοριακή διαδικασία, καθώς και στην κράτηση αιτούντων άσυλο στα σύνορα, προκειμένου να αποφανθούν εάν αυτές συνάδουν με τα θεμελιώδη δικαιώματα των αιτούντων άσυλο. Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ανέλαβαν ερευνητικά έργα με σκοπό τη διερεύνηση νέων τρόπων διευκόλυνσης της πρόσβασης στην προστασία στα σύνορα, μέσω ευέλικτων και βιώσιμων πρακτικών.

Επίσης, οι χώρες ΕΕ+ επανεξέτασαν και επικαιροποίησαν τους καταλόγους τους με τις ασφαλείς χώρες καταγωγής, ενώ τα εθνικά δικαστήρια αξιολόγησαν την εφαρμογή της έννοιας αυτής σε διάφορες υποθέσεις. Φυσικά, κοινή τάση ήταν η αφαίρεση της Ουκρανίας από τον κατάλογο των ασφαλών χωρών καταγωγής. Η εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς χώρας καταγωγής ελέγχθηκε διεξοδικά από τα εθνικά δικαστήρια, τα οποία έδωσαν έμφαση στη σημασία της ατομικής αξιολόγησης πριν από την προώθηση των αιτούντων πίσω σε τρίτες χώρες.

Το 2021, οι χώρες ΕΕ+ εισήγαγαν επίσης τροποποιήσεις στην ταχύρρυθμη διαδικασία επεκτείνοντας την κάλυψή της σε ορισμένες κατηγορίες αιτούντων ή αλλάζοντας τις προθεσμίες.

Μέσω αλλαγών στη νομοθεσία και την πολιτική, και με βάση δικαστικές αποφάσεις, οι αρχές σε πολλές χώρες της ΕΕ+ αποσαφήνισαν τα κριτήρια και την εφαρμογή των διαδικασιών παραδεκτού και των επαναλαμβανόμενων ή μεταγενέστερων αιτήσεων. Συνολικά, το 2021, περίπου 14 % ή 89 000 από το σύνολο των αιτήσεων ήταν επαναλαμβανόμενες αιτήσεις που υποβλήθηκαν στην ίδια χώρα ΕΕ+, το μεγαλύτερο ποσοστό από το 2008. Αυτό αποτελεί αύξηση κατά περισσότερο από το ήμισυ σε σχέση με το 2020, οπότε κατατέθηκαν 57 000 επαναλαμβανόμενες αιτήσεις.

Ένα θέμα που εξακολούθησε να απασχολεί το ενδιαφέρον το 2021 ήταν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που υπέβαλλαν εκ νέου αίτηση ασύλου σε άλλη χώρα ΕΕ+ (δευτερογενής μετακίνηση δικαιούχων). Ορισμένες χώρες ΕΕ+ έχουν διαπιστώσει αύξηση αυτής της δευτερογενούς μετακίνησης τα τελευταία χρόνια. Αυτό περιλαμβάνει άτομα στα οποία έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία σε μία χώρα ΕΕ+, έχουν λάβει νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα, και κατόπιν ταξιδεύουν σε άλλη χώρα ΕΕ+ προκειμένου να αιτηθούν εκ νέου άσυλο, προσθέτοντας επιπλέον φόρτο εργασίας στα εθνικά συστήματα ασύλου. Ενώ η έλλειψη ολοκληρωμένων δεδομένων καθιστά δύσκολο να κατανοηθεί πλήρως το εύρος αυτής της τάσης, η αυξανόμενη νομολογία υποδηλώνει ότι το φαινόμενο αυτό αποκτά ολοένα και περισσότερη σημασία.

Ένας από τους στόχους του συμφώνου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το άσυλο και τη μετανάστευση είναι να αντιμετωπίσει αυτό το φαινόμενο, για παράδειγμα, επιτρέποντας τις μεταφορές αναγνωρισμένων δικαιούχων βάσει του προτεινόμενου κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, ή παρακολουθώντας καλύτερα αυτήν τη δευτερογενή μετακίνηση βάσει της τροποποιημένης πρότασης για την αναθεώρηση του κανονισμού Eurodac. Εν αναμονή της έγκρισης αυτών των προτάσεων, οι χώρες της ΕΕ+ έχουν υιοθετήσει διάφορες προσεγγίσεις, δίνοντας συχνά προτεραιότητα στις πρόσθετες αιτήσεις και απορρίπτοντάς τις άμεσα, μέσω τροποποιημένων, αυστηρότερων προϋποθέσεων υποδοχής για τους αιτούντες ή εισάγοντας ταξιδιωτικές απαγορεύσεις. Σε λίγες εξαιρετικές περιπτώσεις, οι εθνικές αρχές χορηγούν διεθνή προστασία μετά από ατομική εξέταση των ειδικών πραγματικών περιστατικών μιας υπόθεσης.

4.4. Διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου σε πρώτο βαθμό

Κατά το δεύτερο έτος της πανδημίας COVID-19 και των σχετικών υγειονομικών μέτρων, οι χώρες ΕΕ+ εξακολούθησαν να οργανώνουν εξ αποστάσεως συνεντεύξεις με τους αιτούντες διεθνή προστασία και ανέβαλαν την αρχική συνέντευξη των αιτούντων που παρουσίαζαν συμπτώματα λοίμωξης από COVID-19. Γενικά, οι εξ αποστάσεως διαδικασίες δεν αποτελούσαν πλέον εξαίρεση αλλά τη νέα κανονικότητα. Οι χώρες της ΕΕ+ κατέβαλαν προσπάθειες για την προώθηση μακροπρόθεσμων εξελίξεων πολιτικής, βελτιώνοντας την ποιότητα των αποφάσεων σε

πρώτο βαθμό, αναλύοντας τα ζητήματα προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικότητας, και δημοσιεύοντας κατευθυντήριες γραμμές για ορισμένα προφίλ αιτούντων από συγκεκριμένες χώρες καταγωγής στις οποίες η κατάσταση εξελισσόταν διαρκώς το 2021.

Αρκετές χώρες άρχισαν να αναδιοργανώνουν τις υπηρεσίες ασύλου και υποδοχής τους, ή ολοκλήρωσαν την αναδιάρθρωση των πρωτοβάθμιων αρχών τους, με σκοπό να αποφασφηνίσουν τα καθήκοντα και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιών τους και διαφόρων άλλων υπουργείων. Το 2021, δρομολογήθηκαν νομοθετικές προτάσεις και τέθηκε σε ισχύ νέα νομοθεσία, με σκοπό την καλύτερη ευθυγράμμιση των εθνικών νόμων με τις διατάξεις του ΚΕΣΑ, την πρόβλεψη των νέων τεχνολογικών εξελίξεων ή τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας ασύλου σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Το 2021, οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές της ΕΕ+ εξέδωσαν περίπου 535 000 αποφάσεις σε πρώτο βαθμό, οριακά περισσότερες από το 2020, αλλά γενικά αντίστοιχες με τα προ πανδημίας επίπεδα. Ως αποτέλεσμα της σταθερής αύξησης των αιτήσεων, έως το τέλος του 2021 οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν σε χώρες της ΕΕ+ ξεπέρασαν σε αριθμό τις πρωτοβάθμιες αποφάσεις κατά 113 000. Ως εκ τούτου, μετά από μια προσωρινή αναστροφή το 2020, ο αριθμός των αιτήσεων το 2021 υπερέβη και πάλι τις αποφάσεις.

Τρεις χώρες ΕΕ+ εξέδωσαν από κοινού μόλις λιγότερο από τα δύο τρίτα του συνόλου των πρωτοβάθμιων αποφάσεων: Γαλλία (26 %), Γερμανία (25 %) και Ισπανία (13 %). Η Ιταλία και η Ελλάδα ακολούθησαν με διαφορά, εκδίδοντας αντίστοιχα το 8 % και το 7 % του συνόλου των αποφάσεων. Οι περισσότερες πρωτοβάθμιες αποφάσεις στις χώρες ΕΕ+ εκδόθηκαν για υπηκόους της Συρίας, του Αφγανιστάν, του Πακιστάν και της Κολομβίας.

Περίπου 69 000 αιτήσεις ανακλήθηκαν στις χώρες ΕΕ+, οι περισσότερες από το 2017. Σε σύγκριση με το 2020, ο αριθμός αυτός αντιπροσώπευε αύξηση κατά 46 %. Ο αριθμός των αιτήσεων που ανακλήθηκαν το 2021 αντιστοιχούσε στο 11 % των αιτήσεων που υποβλήθηκαν.

Πάνω από το ένα τέταρτο των αιτήσεων που ανακλήθηκαν είχαν υποβληθεί από Αφγανούς υπηκόους, δηλαδή πάνω από 18 000 αιτήσεις το 2021 σε σύγκριση με 5 000 το 2020. Υπήκοοι της Συρίας, του Πακιστάν, της Τουρκίας, του Ιράκ, του Μπανγκλαντές και της Τυνησίας (σε φθίνουσα σειρά) επίσης ανακάλεσαν μεγάλο αριθμό αιτήσεων.

Τα δύο τρίτα του συνόλου των αιτήσεων που ανακλήθηκαν ήταν σιωπηρές, δηλαδή ο αιτών είχε διαφύγει και εγκαταλείψει τη διαδικασία. Οι σιωπηρές ανακλήσεις αιτήσεων μπορούν να χρησιμεύσουν ως αντιπροσωπευτικός δείκτης της έναρξης δευτερογενών μετακινήσεων προς άλλες χώρες της ΕΕ+. Σύμφωνα με αυτήν την ερμηνεία, τα αριθμητικά στοιχεία του 2021 δείχνουν μια τάση δευτερογενών μετακινήσεων από χώρες κατά μήκος της βαλκανικής οδού και στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

Προφίλ αιτούντων άσυλο που φθάνουν στις χώρες της ΕΕ+

Το 2021, η πλειονότητα των αιτούντων άσυλο στις χώρες της ΕΕ+ ήταν

άνδρες, σε ποσοστό **70 %** των αιτούντων το 2021

Οι υπήκοοι της **Συρίας** και του **Αφγανιστάν** αποτέλεσαν τις μεγαλύτερες ομάδες αιτούντων, υποβάλλοντας τον υψηλότερο αριθμό αιτήσεων άσυλου μετά την προσφυγική κρίση της περιόδου 2015-2016.

Πάνω από τα **2/3** των αποφάσεων σε πρώτο βαθμό εκδόθηκαν για **άνδρες αιτούντες**

Το 31 % αυτών των ανδρών και αγοριών έλαβαν διεθνή προστασία, σε σύγκριση με το 41 % των γυναικών και κοριτσιών

Πηγή: Στοιχεία της Eurostat, 22 Απριλίου 2022.

#AsylumReport2022

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

4.5. Διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου σε δεύτερο ή ανώτερο βαθμό

Το 2021, οι εξελίξεις όσον αφορά τον δεύτερο ή ανώτερο βαθμό επικεντρώθηκαν στην αναδιοργάνωση των δικαστηρίων και στην εφαρμογή αλλαγών στη διαδικασία προσφυγής, για παράδειγμα στις προθεσμίες προσφυγής και στο αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα των προσφυγών.

Εισήχθησαν νέες λύσεις ώστε να επιτραπεί η εξ αποστάσεως υποβολή εγγράφων, να οργανωθούν εξ αποστάσεως δικαστικές ακροάσεις και να χρησιμοποιηθεί ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ πρωτοβάθμιων αρχών και δικαστηρίων.

Έγιναν ειδικές ρυθμίσεις για τη διαχείριση ορισμένων προφίλ αιτούντων στο στάδιο της προσφυγής, όπως για τους υπηκόους του Αφγανιστάν, της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό και της Αιθιοπίας. Τέλος, τα συνταγματικά και ανώτατα δικαστήρια σε αρκετές χώρες της ΕΕ+ αποσαφήνισαν ορισμένες πτυχές που επηρεάζουν το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.

4.6. Εκκρεμείς υποθέσεις

Στο τέλος του 2021, εκκρεμούσε ακόμη απόφαση για πάνω από 767 000 αιτήσεις στις χώρες της ΕΕ+, παρομοίως με το προηγούμενο έτος, με μια ελάχιστη μείωση κατά 1 %. Τους πρώτους μήνες του 2021, ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων σταδιακά μειώθηκε, αλλά από τον Αύγουστο του 2021 αυξήθηκε ραγδαία και σε μόλις λίγους μήνες έφτασε στο επίπεδο του τέλους του 2020. Ως εκ τούτου, ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων παρέμεινε υψηλότερος από τα προ κρίσης επίπεδα του 2014, ασκώντας μεγαλύτερη πίεση στα εθνικά συστήματα υποδοχής.

Περίπου το ένα τρίτο (34 %) του συνόλου των εκκρεμών υποθέσεων εξακολουθούσαν να αναμένουν απόφαση στη Γερμανία –συνολικά 264 000 ανοιχτές υποθέσεις. Άλλες χώρες με σημαντικό αριθμό εκκρεμών υποθέσεων ήταν η Γαλλία (145 000), η Ισπανία (104 000), η Ιταλία (52 000) και η Ελλάδα (38 000).

Οι Αφγανοί (103 000) και οι Σύριοι (96 000) όχι μόνο εξακολούθησαν να έχουν τις περισσότερες εκκρεμείς υποθέσεις στις χώρες της ΕΕ+ στο τέλος του 2021, αλλά και οι αριθμοί τους αυξήθηκαν, κατά 10 % και 38 %, αντίστοιχα, σε σύγκριση με το 2020.

4.7. Υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία

Η αναδιοργάνωση και προσαρμογή των συστημάτων υποδοχής παρέμεινε στο επίκεντρο των εθνικών στρατηγικών, με σκοπό να εξασφαλιστεί ταχεία και επαρκής αντίδραση στις αλλαγές των μεταναστευτικών ροών. Το 2021, οι αρχές υποδοχής προσέγγισαν ολοένα και περισσότερο τις τοπικές αρχές προκειμένου να αντιμετωπίσουν από κοινού ορισμένες από τις προκλήσεις που σχετίζονται με την υποδοχή αιτούντων διεθνή προστασία. Η ψηφιοποίηση των διαδικασιών υποδοχής εστίασε στην απλούστευση των ροών εργασίας.

Παρά τις προσπάθειες αυτές και με δεδομένη τη σημαντική αύξηση του αριθμού των αιτούντων το 2021, τα συστήματα υποδοχής σε πολλές χώρες της ΕΕ+ υπέστησαν πίεση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό είχε ως αποτέλεσμα υψηλά ποσοστά πληρότητας στις δομές, και οι υπηρεσίες έπρεπε να προσαρμοστούν γρήγορα για να ανταποκριθούν στις ανάγκες όλων των αιτούντων.

Στις χώρες όπου η πίεση στα συστήματα υποδοχής αυξανόταν ήδη πριν από την πανδημία COVID-19, οι νέες αφίξεις οδήγησαν σε κορεσμό του συστήματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι αρχές υποδοχής αντέδρασαν ανοίγοντας νέους, τυπικά προσωρινούς χώρους, εξετάζοντας παράλληλα πιο μακροπρόθεσμες δομικές λύσεις, δημιουργώντας για παράδειγμα μονιμότερους χώρους στέγασης και βοηθώντας αναγνωρισμένους δικαιούχους διεθνούς προστασίας να φεύγουν γρηγορότερα από τις δομές υποδοχής.

Το συνεχιζόμενο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 εξακολούθησε να προσθέτει επιπλέον προκλήσεις στις ήδη υπάρχουσες, καθώς οι απαιτήσεις φυσικής αποστασιοποίησης, καραντίνας και απομόνωσης συνέχισαν να απαιτούν περισσότερο χώρο. Το προσωπικό υποδοχής αντιμετώπισε καταστάσεις με αναφερθείσες λοιμώξεις, και ασχολήθηκε ενεργά με την προώθηση του εμβολιασμού κατά της COVID-19 στους αιτούντες καθ' όλη τη διάρκεια του 2021. Καθώς οι περιορισμοί της COVID-19 άρχισαν να χαλαρώνουν, αυξήθηκε ο αριθμός δραστηριοτήτων υποστήριξης στις δομές υποδοχής το 2021.

Η ποιότητα της υποδοχής εξακολούθησε να αποτελεί γενική ανησυχία σε πολλές χώρες της ΕΕ+, καθώς η UNHCR και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συνέχισαν να υποβάλλουν αναφορές για ακατάλληλη στέγαση και ανεπαρκή υποστήριξη. Επιπλέον, τα δικαστήρια κλήθηκαν να αποφανθούν σχετικά με την καταλληλότητα των συνθηκών υποδοχής σε ορισμένες χώρες της ΕΕ+ στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III.

4.8. Κράτηση στη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου

Το 2021, οι ελλείψεις στις πρακτικές και τις συνθήκες κράτησης, ιδίως για τους ευάλωτους αιτούντες, ελέγχθηκαν διεξοδικά από διεθνείς, ευρωπαϊκούς και εθνικούς οργανισμούς παρακολούθησης και δικαστικούς οργανισμούς, όπως η Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων (UN CAT), η Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT), οι εθνικοί διαμεσολαβητές, το ΕΔΑΔ και τα εθνικά δικαστήρια, παράλληλα με την UNHCR και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον, εξακολούθησαν να αναφέρονται συστηματικές ανεπάρκειες και χρήση περιορισμών κράτησης και αυθαίρετων περιορισμών κατά τη διάρκεια μαζικής εισροής υπηκόων τρίτων χωρών.

Η κράτηση μπορεί να έχει επιπτώσεις στη διαδικασία ασύλου όσον αφορά την πρόσβαση στη διαδικασία, την παροχή πληροφοριών, την προσωπική συνέντευξη και τις ισχύουσες προθεσμίες. Αν και αρκετές χώρες της ΕΕ+ κατέβαλαν προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν τις υπάρχουσες αδυναμίες σε αυτούς τους τομείς, επισημάνθηκε επίσης ότι οι συστηματικοί περιορισμοί πρέπει να αντιμετωπιστούν ώστε να γίνεται απόλυτα σεβαστό το δικαίωμα των αιτούντων στην ελευθερία και την ασφάλεια.

4.9. Πρόσβαση σε πληροφορίες

Οι χώρες της ΕΕ+ εξακολούθησαν να ενισχύουν την παροχή πληροφοριών στους αιτούντες άσυλο μέσω ψηφιακών καινοτομιών και βελτιώσεων. Το 2021, οι εθνικές αρχές ανέπτυξαν κινητές εφαρμογές, διαδικτυακές πύλες, κόμβους πληροφόρησης, επικαιροποιημένους ιστότοπους και νέες δυνατότητες σε υπάρχουσες πλατφόρμες πληροφοριών ώστε να επιτραπεί η ταχύτερη και ευκολότερη πρόσβαση των αιτούντων στην πληροφόρηση. Οι πληροφορίες που παρέχονταν μέσω αυτών των πλατφορμών ήταν επίσης διαθέσιμες σε πολλές γλώσσες.

Ικανότητα υποδοχής για τη στέγαση αιτούντων διεθνή προστασία

Με τη σημαντική αύξηση των αιτούντων άσυλο το 2021, οι εθνικές στρατηγικές εστίασαν στην αναδιοργάνωση και την προσαρμογή των συστημάτων υποδοχής. Οι χώρες της ΕΕ+ εφάρμοσαν διάφορα μέτρα για να ελαφρύνουν την πίεση στα κορεσμένα συστήματα. Για παράδειγμα:

#AsylumReport2022

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

Οργανώθηκε στοχευμένη παροχή πληροφοριών για ειδικές ομάδες που έχρηζαν προστασίας, για παράδειγμα για τους πρόσφυγες από το Αφγανιστάν και τους εκτοπισμένους από την Ουκρανία. Εκτός από την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη διαδικασία ασύλου, οι χώρες της ΕΕ+ ενημέρωναν επίσης τους αιτούντες και τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας σχετικά με την καθημερινή ζωή στη χώρα υποδοχής, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, και τις διαθέσιμες σε αυτούς υπηρεσίες.

4.10. Νομική συνδρομή και εκπροσώπηση

Τα μέτρα εγκλεισμού λόγω της πανδημίας COVID-19 εξακολούθησαν να επηρεάζουν την παροχή νομικής συνδρομής στις διαδικασίες ασύλου και τις λοιπές σχετικές διαδικασίες το 2021, μεταξύ άλλων κατά την επιστροφή πρώην αιτούντων, την επανένωση οικογενειών και την έκδοση αδειών διαμονής μετά την αναγνώριση. Όταν η προσωπική επαφή μεταξύ παρόχων νομικής συνδρομής και πελατών δεν ήταν εφικτή, οργανώνονταν διαβουλεύσεις μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τηλεφώνου. Ωστόσο, η εξ αποστάσεως παροχή υπηρεσιών εμπεριείχε κινδύνους για την ποιότητα των υπηρεσιών και την εμπιστευτικότητα. Επίσης, καθιστούσε δυσκολότερη την ανάπτυξη εμπιστοσύνης και περιέπλεκε τα πρακτικά θέματα, όπως η ανταλλαγή εγγράφων μεταξύ παρόχων συνδρομής.

Ορισμένες χώρες της ΕΕ+ επέκτειναν την παροχή νομικής συνδρομής ή υιοθέτησαν κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να εξασφαλίσουν αποτελεσματική νομική συνδρομή σε πρώτο βαθμό, με έμφαση στον ρόλο των δικηγόρων κατά την προσωπική συνέντευξη. Ορισμένες νομοθετικές τροποποιήσεις αποσαφήνισαν το πεδίο εφαρμογής της νομικής συνδρομής, ενώ άλλες αλλαγές είχαν ως στόχο την ευθυγράμμιση των κρατικών πληρωμών στους νομικούς εκπροσώπους.

Παράλληλα με τις δυσκολίες πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου, ορισμένοι αιτούντες δεν λάμβαναν καθόλου ή λάμβαναν ανεπαρκείς νομικές πληροφορίες και συνδρομή στα ευρωπαϊκά σύνορα. Επιπλέον, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με τη νομική συνδρομή για τους αιτούντες άσυλο που είχαν τεθεί υπό κράτηση.

4.11. Υπηρεσίες διερμηνείας

Το 2021, οι χώρες της ΕΕ+ επαγγελματοποίησαν περαιτέρω την παροχή διερμηνείας, εισάγοντας διαδικασίες για τη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών. Βασιζόμενες στην προηγούμενη εμπειρία, οι χώρες της ΕΕ+ επένδυσαν στην ψηφιοποίηση των υπηρεσιών διερμηνείας.

Ως αποτέλεσμα των αυξημένων αφίξεων, ορισμένες χώρες χρησιμοποίησαν περισσότερους διερμηνείς προκειμένου να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση, μεταξύ άλλων μέσω συμφωνιών με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, διεθνείς οργανισμούς και ιδιωτικές εταιρείες με σχετική εμπειρογνώσια. Ωστόσο, η υπάρχουσα δυναμικότητα σε ορισμένες χώρες της ΕΕ+ δεν επαρκούσε πάντα για να εξασφαλίσει αποτελεσματική παροχή διερμηνείας, ειδικά σε ορισμένα προφίλ αιτούντων με ειδικές ανάγκες και σε διαδικασίες δεύτερου βαθμού.

4.12. Πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής

Οι κυριότερες εξελίξεις στην παραγωγή πληροφοριών για τη χώρα καταγωγής (COI) το 2021 αφορούσαν τη βελτίωση των μεθοδολογιών και των ροών παραγωγής, με πρόσληψη περισσότερων ερευνητών COI και την ταχεία παραγωγή πληροφοριών ώστε να αντιμετωπίζονται οι καταστάσεις κρίσης. Η παραγωγή COI συνέχισε να εστιάζει στις πιο συνήθεις χώρες καταγωγής των αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη, δηλαδή το Αφγανιστάν, το Ιράν, το Ιράκ και τη Συρία.

Οι προκλήσεις που ανέφεραν οι οργανώσεις των πολιτών περιλάμβαναν την έλλειψη COI σχετικά με ζητήματα που αφορούσαν αναπηρίες· την ανιθαγένεια και τα δικαιώματα ιθαγένειας· την περιορισμένη προσβασιμότητα και φιλικότητα προς τον χρήστη των βάσεων δεδομένων COI· και την έλλειψη πολύγλωσσων πληροφοριών, καθώς το υλικό COI είναι διαθέσιμο κυρίως στα αγγλικά.

4.13. Η ανιθαγένεια στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου

Στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης ασύλου, η ανιθαγένεια μπορεί να επηρεάσει τη διαδικασία προσδιορισμού μιας αίτησης διεθνούς προστασίας, καθώς και τις διαδικαστικές εγγυήσεις. Τα ζητήματα της ανιθαγένειας αποτέλεσαν σημείο εστίασης των εξελίξεων στη νομοθεσία και την πολιτική σε αρκετές χώρες της ΕΕ+ το 2021, οι οποίες έλαβαν μέτρα με σκοπό την αντιμετώπιση της ανιθαγένειας, συμπεριλαμβανομένης της προσχώρησης σε συναφή διεθνή νομικά μέσα, της θέσπισης ειδικών διαδικασιών για τον προσδιορισμό της ανιθαγένειας και της διευκόλυνσης της πρόσβασης στην πολιτογράφηση.

Ωστόσο, ορισμένες προκλήσεις φάνηκε να επιμένουν, όπως η έλλειψη ενημέρωσης και εμπειρογνωσίας για ζητήματα που αφορούν την ανιθαγένεια στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει αβεβαιότητα στους αιτούντες σχετικά με τη διαδικασία και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, και μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένη ταυτοποίηση και καταγραφή.

4.14. Περιεχόμενο της προστασίας

Στα άτομα που έχουν λάβει κάποια μορφή διεθνούς προστασίας σε χώρα της ΕΕ+ χορηγείται ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων και παροχών. Μια θετική απόφαση μπορεί να χορηγήσει καθεστώς πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας (αναφερόμενα επίσης ως καθεστώτα εναρμονισμένα με την ΕΕ). Ο όρος «ποσοστό αναγνώρισης» αναφέρεται στον αριθμό θετικών αποτελεσμάτων ως ποσοστό επί του συνόλου των αποφάσεων που αφορούν αιτήσεις διεθνούς προστασίας.

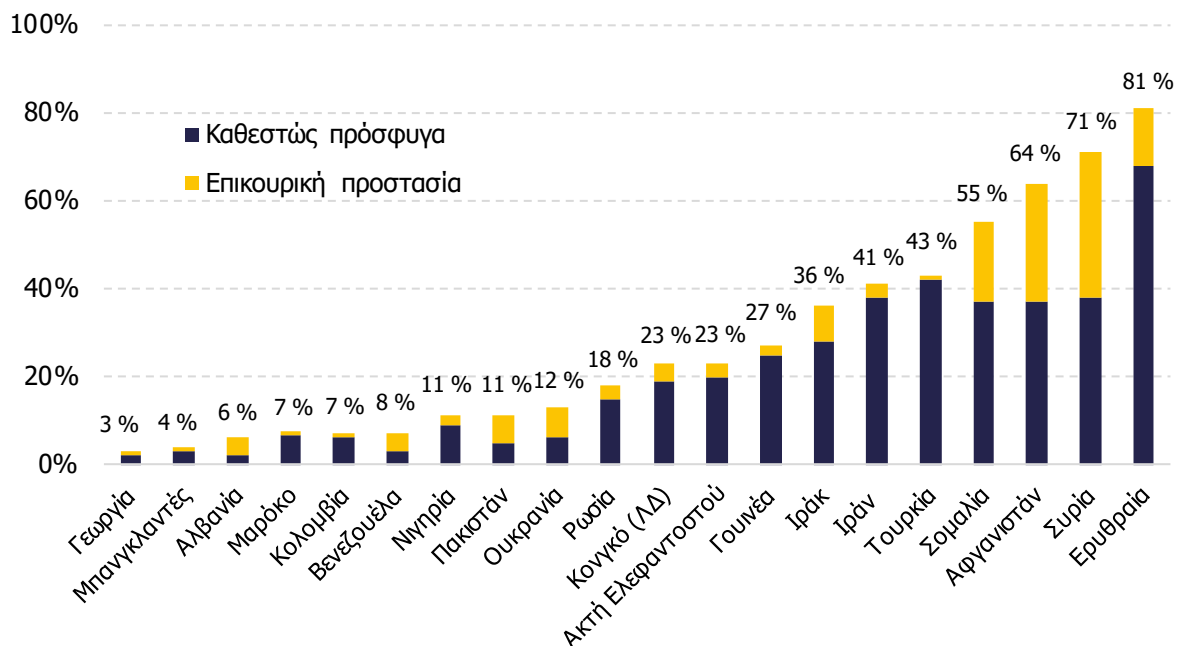
Το 2021, το συνολικό ποσοστό αναγνώρισης των χωρών της ΕΕ+ για τις πρωτοβάθμιες αποφάσεις επί αιτήσεων ασύλου ήταν 34 %. Αυτό σημαίνει ότι, από τις 535 000 αποφάσεις που εκδόθηκαν, οι 182 000 ήταν θετικές, χορηγώντας στον αιτούντα είτε καθεστώς πρόσφυγα είτε επικουρική προστασία. Οι περισσότερες αποφάσεις σε πρώτο βαθμό χορήγησαν καθεστώς πρόσφυγα (118 000 ή 65 % του συνόλου των θετικών αποφάσεων) και επικουρική προστασία στις υπόλοιπες 64 000 περιπτώσεις (35 % του συνόλου των θετικών αποφάσεων). Εκτός των ρυθμιζόμενων από την ΕΕ καθεστώτων, εάν συμπεριλαμβάνονταν στον υπολογισμό οι άδειες διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, το συνολικό ποσοστό αναγνώρισης στις χώρες της ΕΕ+ για τις αποφάσεις σε πρώτο βαθμό το 2021 θα ήταν 40 %.

Η έκταση και η ποιότητα των δικαιωμάτων και των υπηρεσιών που παρέχονται στους δικαιούχους προστασίας διαμορφώνουν τις προοπτικές ουσιαστικής ένταξής τους στην κοινωνία υποδοχής. Το 2021 αποτέλεσε το πρώτο έτος εφαρμογής του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την ένταξη και την ενσωμάτωση 2021-2027. Αρκετά κράτη μέλη επικαιροποίησαν τις στρατηγικές ένταξής τους ώστε να αντιστοιχούν στο σχέδιο δράσης της ΕΕ, οπότε οι προσπάθειες το 2021 επικεντρώθηκαν στην εφαρμογή αυτών των νέων στρατηγικών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολλές νομοθετικές αλλαγές σχετικές με την ένταξη να τεθούν σε ισχύ το 2021 ή στις αρχές του 2022.

Οι συζητήσεις σχετικά με τις εθνικές μορφές προστασίας και τα μέτρα νομιμοποίησης ήρθαν στο προσκήνιο, εν μέρει λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών εξαιτίας της νόσου COVID-19 και της μειωμένης δυνατότητας πραγματοποίησης επιστροφών. Οι χώρες αντιμετώπισαν επίσης, τα προηγούμενα έτη, αυξημένη χρήση της επανεξέτασης του καθεστώτος προστασίας και αυστηρότερη χρήση των λόγων παύσης και ανάκλησης. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2021, παραπέμπονταν συχνά υποθέσεις στα δικαστήρια προκειμένου να παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με την επανένωση οικογενειών.

Οι μελέτες από διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς –εθνικές αρχές, ερευνητικά κέντρα, ομάδες προβληματισμού, ακαδημαϊκή κοινότητα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών– για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και του αντικτύπου των εθνικών στρατηγικών ένταξης παρείχαν χρήσιμες πληροφορίες για την περαιτέρω βελτίωση των προσεγγίσεων ένταξης. Παρότι εξακολούθησαν να υπάρχουν πρακτικά εμπόδια σε πολλές πτυχές της καθημερινής ζωής για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, οι εθνικές αρχές –συχνά μαζί με τις τοπικές αρχές και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών– ανέλαβαν πρωτοβουλίες για να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, ειδικά στον τομέα της εκπαίδευσης των παιδιών.

Διάγραμμα 2. Ποσοστά αναγνώρισης σε πρώτο βαθμό στις χώρες της ΕΕ+ ανά ιθαγένεια και καθεστώς που χορηγήθηκε, 2021

Σημείωση: Αυτές οι 20 ιθαγένειες έλαβαν τον υψηλότερο αριθμό από τις αποφάσεις που εκδόθηκαν το 2021 στις χώρες της ΕΕ+.

Πηγή: Eurostat [[migr_asydcfstq](#)], 22 Απριλίου 2022.

4.15. Επιστροφή πρώην αιτούντων

Αφού επηρεάστηκε σημαντικά από τους περιορισμούς λόγω της πανδημίας COVID-19 το 2020, άρχισε ξανά το 2021 η εκτέλεση επιστροφών αιτούντων άσυλο των οποίων η αίτηση είχε απορριφθεί. Ωστόσο, πολλές χώρες δεν έφτασαν στο προ πανδημίας επιχειρησιακό επίπεδο. Προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα στον τομέα των επιστροφών, πολλές χώρες εισήγαγαν νομικές και διαδικαστικές αλλαγές για να δημιουργήσουν διασυνδέσεις μεταξύ διαδικασιών ασύλου και επιστροφής. Αυτές περιλάμβαναν, για παράδειγμα, συμβουλευτική επιστροφής συνδεδεμένη με αρνητική απόφαση για τη χορήγηση ασύλου και ενσωμάτωση εντολής επιστροφής στην αρνητική απόφαση.

Οι χώρες της ΕΕ+ συνέχισαν τις προσπάθειές τους να προωθήσουν τις οικειοθελείς επιστροφές μέσω εταιρικών σχέσεων, προγραμμάτων επανένταξης και εξατομικευμένης συμβουλευτικής σε υπηκόους τρίτων χωρών. Οι χώρες χρησιμοποίησαν επίσης εργαλεία υποστηριζόμενα από τον Frontex, όπως η εφαρμογή επιστροφής του Frontex (FAR), προκειμένου να βελτιώσουν την εκτέλεση των επιστροφών.

Το ΔΕΕ, το ΕΔΑΔ και τα εθνικά δικαστήρια εξέτασαν αρκετές υποθέσεις σχετικές με επιστροφές το 2021 προκειμένου να εξασφαλίσουν την τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων και των προτύπων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων υποθέσεις σχετικές με την κατάλληλη αξιολόγηση των επιμέρους κινδύνων σε περίπτωση επιστροφής ενός ατόμου· τη δέουσα συνεκτίμηση των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού πριν από την έκδοση απόφασης επιστροφής, ακόμα και όταν το άτομο το οποίο αφορά η απόφαση δεν είναι ανήλικος, αλλά ο γονέας· καταβολή αποζημίωσης για ζημίες που υπέστησαν αιτούντες άσυλο των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε, οι οποίοι έχουν υποστεί απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση μετά την απέλαση· και την αναστολή της κράτησης ελλείψει βιώσιμης προοπτικής επιστροφής.

4.16. Επανεγκατάσταση και εισδοχή για ανθρωπιστικούς λόγους

Τα συνεχιζόμενα μέτρα λόγω της πανδημίας COVID-19 κατά τη διάρκεια του 2021 ώθησαν τις εθνικές διοικήσεις να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία προκειμένου να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους στον τομέα της επανεγκατάστασης, όπως εξ αποστάσεως συνεντεύξεις επιλογής και προγράμματα πολιτισμικού προσανατολισμού πριν από την αναχώρηση. Καθώς οι επιχειρήσεις επανεγκατάστασης μειώθηκαν σημαντικά το 2021, οι περισσότερες χώρες δεν κατάφεραν να εκπληρώσουν τις δεσμεύσεις τους για το έτος, με αποτέλεσμα να τις μεταφέρουν στο 2022.

Οι εξελίξεις στο Αφγανιστάν πυροδότησαν ταχείες εκκενώσεις, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις εκτελέστηκαν μέσω προγραμμάτων επανεγκατάστασης. Επίσης, αναλήφθηκαν πολλαπλές εθνικές πρωτοβουλίες για την υποδοχή Αφγανών υπηκόων μέσω προγραμμάτων εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους.

Προκειμένου να προσφέρουν εναλλακτικές ασφαλείς και νόμιμες οδούς προς την προστασία, ορισμένες χώρες της ΕΕ+ εξακολούθησαν να αναπτύσσουν τα υπάρχοντα προγράμματα χορηγίας από την κοινότητα και να προσφέρουν συμπληρωματικές εκπαιδευτικές οδούς.

5. Παιδιά και άτομα με ειδικές ανάγκες στη διαδικασία ασύλου

Οι πολιτικές και οι πρακτικές για τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες διαμορφώθηκαν από τα ισχύοντα εθνικά νομοθετικά πλαίσια και από τα συγκεκριμένα προφίλ των αιτούντων με ειδικές ανάγκες που φτάνουν σε μια χώρα.

Ορισμένες χώρες της ΕΕ+ εστίασαν στη βελτίωση της αναγνώρισης και της υποστήριξης των αιτούντων με ειδικές ανάγκες αναπτύσσοντας εθνικές στρατηγικές, συντονίζοντας τους μηχανισμούς, βελτιώνοντας τις διαδικασίες αξιολόγησης της ευαλωτότητας και συνεχίζοντας να παρέχουν ευρύ φάσμα εξειδικευμένης κατάρτισης. Άλλες χώρες δρομολόγησαν νέες πρωτοβουλίες ή συνέχισαν τις υπάρχουσες, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες ομάδες αιτούντων. Για παράδειγμα, οι κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των υποθέσεων επικαιροποιήθηκαν και βελτιώθηκαν ώστε να διασφαλίζεται ότι οι καταγγελίες που αφορούν έμφυλη βία, ακρωτηριασμό και εκτομή γυναικείων γεννητικών οργάνων, γενετήσιο προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου, καθώς και εμπορία ανθρώπων, λαμβάνονται δεόντως υπόψη από τους υπαλλήλους που είναι αρμόδιοι για θέματα ασύλου. Επιπλέον, η εξειδικευμένη κατάρτιση του προσωπικού εξακολούθησε να εφοδιάζει τους υπαλλήλους που διαχειρίζονται τις υποθέσεις με τις κατάλληλες γνώσεις ώστε να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν άμεσα και κατάλληλα συγκεκριμένες ανάγκες.

Ορισμένα συστήματα υποδοχής αντιμετώπισαν για άλλη μια φορά την πρόκληση της κατάλληλης υποστήριξης των αιτούντων με ειδικές ανάγκες όταν οι ειδικοί χώροι υποδοχής είναι περιορισμένοι. Η εύρεση ενός χώρου για τους ευάλωτους αιτούντες αποτέλεσε προτεραιότητα σε πολλές χώρες της ΕΕ+, αλλά οι διαθέσιμοι χώροι δεν ήταν απαραίτητως οι πλέον κατάλληλοι για τον σκοπό της κάλυψης ειδικών αναγκών υποδοχής.

Η νέα στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία εγκρίθηκε για την περίοδο 2021-2030, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να συνεργαστούν στενά με τον ΕΥΑΑ στον τομέα του ασύλου. Ειδικότερα, ζήτησε να διευκολυνθεί η κατάρτιση των υπαλλήλων που είναι αρμόδιοι για την παροχή προστασίας και των διερμηνέων που έρχονται σε επαφή με αιτούντες με ειδικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία. Επιπλέον, εγκρίθηκε το 2021 η νέα ολοκληρωμένη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία λαμβάνει ιδιαίτερη μέριμνα για την πρόσβαση των παιδιών προσφύγων στην εκπαίδευση και σε κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη, καθώς και την ανάγκη τους για πληροφόρηση και καθοδήγηση κατάλληλη για την ηλικία τους κατά τη διαδικασία ασύλου.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες

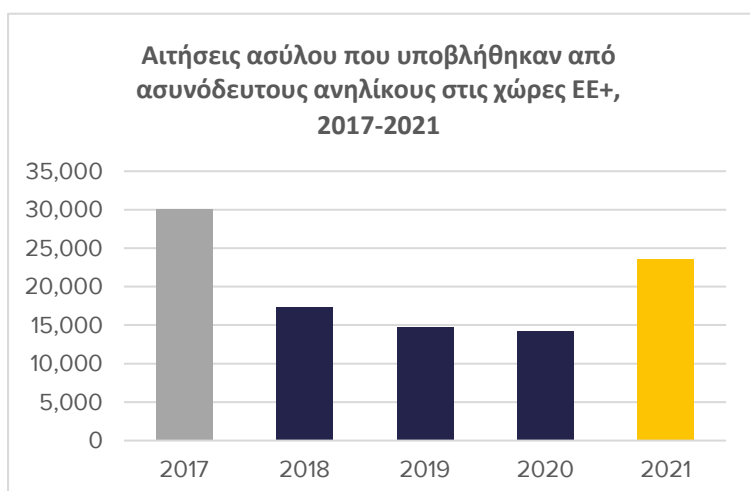
Το 2021, περίπου 23 600 αιτήσεις διεθνούς προστασίας υποβλήθηκαν από ασυνόδευτους ανηλίκους σε χώρες της ΕΕ+,¹ οι περισσότερες από το 2017. Το ποσοστό των ασυνόδευτων ανηλίκων επί του συνόλου των αιτούντων διεθνή προστασία παρέμεινε σχετικά σταθερό περίπου στο 4 %, οπότε η αύξηση στον απόλυτο αριθμό τους αντικατοπτρίζει τον μεγαλύτερο αριθμό αιτήσεων που υποβλήθηκαν γενικά, και όχι μια δυσανάλογη εισροή ασυνόδευτων ανηλίκων.

¹ Δεν υπήρχαν δεδομένα για τη Γαλλία, τη Λιθουανία και την Πορτογαλία.

■ Ασυνόδευτοι ανήλικοι που αναζητούν προστασία

Με **23 600 αιτήσεις**, το 2021 καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων που αναζητούν καταφύγιο στις χώρες της ΕΕ+ από το 2017.

Τα **2/3** του συνόλου των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων ήταν **16** έως **17** ετών

Πηγή: Στοιχεία της Eurostat, 22 Απριλίου 2022.

#AsylumReport2022

Σημειώθηκε ραγδαία αύξηση του αριθμού των αιτήσεων από παιδιά από το Αφγανιστάν και τη Συρία. Οι νεαροί Αφγανοί αποτελούσαν το 53 % του συνόλου των ασυνόδευτων ανηλίκων, ενώ τα παιδιά από τη Συρία το 16%.

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

Ο απόλυτος αριθμός των αιτήσεων που υποβλήθηκαν από ασυνόδευτους ανηλίκους από το Αφγανιστάν (12 600) και τη Συρία (3 900) ήταν ο υψηλότερος από το 2016 και σημαντικά υψηλότερος σε σχέση με καθένα από τα προηγούμενα 4 έτη. Σε σχετικούς όρους, πάνω από το ήμισυ του συνόλου των αιτήσεων από ασυνόδευτα παιδιά υποβλήθηκαν από Αφγανούς (53 %), ενώ ακολούθησαν με διαφορά οι Σύριοι (16 %), οι Μπαγκλαντεσιανοί (6 %) και οι Σομαλοί (5 %), όλοι με τάσεις αύξησης σε σύγκριση με τα πρόσφατα έτη.

Περίπου τα δύο τρίτα του συνόλου των ασυνόδευτων ανήλικων αιτούντων ήταν 16 έως 17 ετών, και τα κορίτσια αποτελούσαν μόλις το 6 % του συνόλου των ασυνόδευτων ανήλικων στις χώρες της ΕΕ+.

Η μεγαλύτερη εισροή ασυνόδευτων ανήλικων ανέδειξε προϋπάρχοντα κενά στα εθνικά συστήματα ασύλου, όπως ο διορισμός επιτρόπων, η εκτίμηση της ηλικίας των αυτοαποκαλούμενων ανήλικων, και η ύπαρξη σαφούς νομικού πλαισίου ώστε να διασφαλίζεται αποτελεσματικά η συνεκτίμηση των βέλτιστων συμφερόντων των παιδιών στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου. Η ταχεία ένταξη των παιδιών στην κανονική εκπαίδευση εξακολούθησε να αποτελεί πρόκληση σε αρκετές χώρες. Αυτό μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στις μελλοντικές προοπτικές τους ως αναγνωρισμένοι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και στη δυνατότητα να λάβουν άλλα είδη αδειών σχετικών με σπουδές ή εργασία, εάν απορριφθεί η αίτηση ασύλου τους.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Το 2021, υπάρχοντα θερμά σημεία και νέες τάσεις συνέχισαν να ασκούν πίεση στα συστήματα ασύλου στις χώρες της ΕΕ+. Η εξερχόμενη κινητικότητα από υπάρχουσες ζώνες εκτοπισμού και οι νέες περιστάσεις που παρουσιάστηκαν στην έκθεση, όπως η εργαλειοποίηση της μετανάστευσης, συντέλεσαν στην άσκηση μεγαλύτερης πίεσης στις εθνικές διοικήσεις. Οι χώρες της ΕΕ+ χρειάστηκε να διαχειριστούν μαζικές αφίξεις και διαρκώς αυξανόμενο αριθμό αιτήσεων διεθνούς προστασίας, ο οποίος ανήλθε σε επίπεδα προ πανδημίας. Εν όψει αυτών των εξελίξεων, οι χώρες της ΕΕ+ συνέχισαν να προσαρμόζουν τα συστήματα ασύλου και υποδοχής τους, χρησιμοποιώντας ένα μείγμα προσωρινών και μακροπρόθεσμων λύσεων.

Καθώς η πανδημία COVID-19 εισήλθε στο δεύτερο έτος της, η λειτουργία των συστημάτων ασύλου και υποδοχής εξακολούθησε να αντιμετωπίζει προκλήσεις. Ωστόσο, οι χώρες της ΕΕ+ ήταν καλύτερα προετοιμασμένες το 2021 και ενσωμάτωσαν λύσεις για την υπέρβαση των εμποδίων που δημιούργησε η πανδημία και για τη διασφάλιση της συνέχειας των δραστηριοτήτων. Αυτό κατέστη δυνατό, για παράδειγμα, με τη συνεχή ψηφιοποίηση των διαδικασιών ασύλου –μία τάση που άρχισε να αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια, απέκτησε αυξημένη ορμή κατά την πανδημία και διατηρήθηκε το 2021.

Μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία στις αρχές του 2022, έχοντας πολύ σύντομο χρονικό περιθώριο, οι χώρες της ΕΕ+ κλήθηκαν να βρουν γρήγορες και ολοκληρωμένες λύσεις προστασίας για περίπου 5 εκατομμύρια ανθρώπους που διέφευγαν από τον πόλεμο – ένα έργο πρωτοφανών διαστάσεων τα τελευταία χρόνια. Η οδηγία για την προσωρινή προστασία, ένα ήδη υπάρχον νομοθετικό εργαλείο της ΕΕ, παρείχε το πλαίσιο για μια συστημική λύση και η ενεργοποίησή της άνοιξε τον δρόμο για την ενιαία και προβλέψιμη αντιμετώπιση των αναγκών των ατόμων που διέφευγαν από την Ουκρανία.

Γενικά, οι εξελίξεις το 2021 και στις αρχές του 2022 κατέδειξαν πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει μια λειτουργική, πολυεθνική, ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική προστασίας –ένα σύστημα που παρέχει αποτελεσματική προστασία σε όσους τη χρειάζονται, ενώ μεταχειρίζεται όσους δεν τη χρειάζονται με σεβασμό και αξιοπρέπεια. Οι εν λόγω εξελίξεις επεσήμαναν επίσης ένα βασικό δεδομένο στο επίκεντρο του τομέα του ασύλου: η ανάγκη για προστασία δημιουργείται και μεγεθύνεται από τις κρίσεις. Συνεπώς, οι καταστάσεις κρίσης και οι σχετικές πιέσεις δεν πρέπει να θεωρούνται εξαίρεση, αλλά μια πραγματικότητα που ένα λειτουργικό σύστημα ασύλου είναι σχεδιασμένο να αντιμετωπίζει.

Οι ένοπλες συγκρούσεις, οι συστηματικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πολιτική αστάθεια και τα διαρκώς υποβαθμιζόμενα οικοσυστήματα έχουν πυροδοτήσει και εξακολουθούν να πυροδοτούν μείζονες εκτοπισμούς παγκοσμίως. Χρειάζονται ευέλικτα συστήματα και ορθή χάραξη πολιτικής βάσει αξιόπιστων στοιχείων ώστε να βρεθούν δημιουργικές λύσεις για την αυξημένη πίεση. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να υπάρχουν ολοκληρωμένα πλαίσια νομοθεσίας και πολιτικής τα οποία παρέχουν τη βάση για την αντιμετώπιση των αναγκών των εκτοπισμένων που φθάνουν στην Ευρώπη, με σεβασμό στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και στην αρχή της *μη επαναπροώθησης*.

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες, με τη δημιουργία και εξέλιξη του ΚΕΣΑ, η Ευρώπη έχει σημειώσει εντυπωσιακή πρόοδο όσον αφορά την ανάπτυξη ενός κοινού πλαισίου για τη διαχείριση του ασύλου. Η άμεση ευρωπαϊκή απάντηση στην κρίση της Ουκρανίας και η παροχή λύσεων προστασίας ήταν δυνατές επειδή ένα νομοθετικό μέσο, η οδηγία για την προσωρινή προστασία, ήταν άμεσα διαθέσιμο προς χρήση, παρότι δεν είχε ενεργοποιηθεί ποτέ ξανά στο παρελθόν.

Αναμφίβολα υπάρχει περιθώριο βελτίωσης σε διάφορους τομείς του ασύλου, όπως η αποτελεσματική πρόσβαση στο έδαφος των χωρών και στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, η δίκαιη κατανομή ευθυνών μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, οι συνθήκες υποδοχής και η αποτελεσματική εφαρμογή της επιστροφής των ατόμων που δεν χρήζουν προστασίας.

Καθώς συνεχίζονται οι συζητήσεις σχετικά με τα νομοθετικά μέσα του συμφώνου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μετανάστευση και το άσυλο, και αυξάνεται διαρκώς η νομολογία από το ΔΕΕ και τις εθνικές δικαστικές αρχές ώστε να διασφαλίζεται η ορθή ερμηνεία και εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για το άσυλο, το ΚΕΣΑ θα ρυθμιστεί και θα εκσυγχρονιστεί περαιτέρω ώστε να μπορεί ανταποκριθεί στις εξελισσόμενες μεταναστευτικές τάσεις και στις σχετικές ανάγκες προστασίας.

Συμβουλευτείτε όλες τις πρόσθετες πηγές που σχετίζονται με την έκθεση για το άσυλο 2022 στη διεύθυνση: <https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/asylum-report>

Έκθεση για το άσυλο 2022: Σύνοψη

Ως κατ' εξοχήν πηγή πληροφόρησης σχετικά με τη διεθνή προστασία στην Ευρώπη, η Έκθεση για το άσυλο 2022 παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των κυριότερων εξελίξεων στον τομέα του ασύλου το 2021. Η σύνοψη αποτελεί συνοπτική έκδοση της κύριας έκθεσης.

Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) συγκεντρώνει πληροφορίες για όλες τις πτυχές του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Για τον σκοπό αυτόν, η έκθεση περιγράφει τις αλλαγές στις πολιτικές, τις πρακτικές και τη νομοθεσία. Παρουσιάζει τις τάσεις στον τομέα του ασύλου, τους βασικούς δείκτες για το έτος αναφοράς 2021, μια επισκόπηση του συστήματος του Δουβλίνου το οποίο προσδιορίζει το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για μια υπόθεση, και μια ειδική ενότητα για τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων. Περιλαμβάνονται παραδείγματα της νομολογίας με σκοπό την ερμηνεία ευρωπαϊκών και εθνικών νόμων στο πλαίσιο του κεκτημένου της ΕΕ για το άσυλο.

Η Έκθεση για το άσυλο 2022 βασίζεται σε πληροφορίες από ένα ευρύ φάσμα πηγών – όπως στοιχεία και απόψεις από εθνικές αρχές, θεσμικά όργανα της ΕΕ, διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και την ακαδημαϊκή κοινότητα – ώστε να παρουσιάσει μια πλήρη εικόνα και ποικίλες οπτικές. Η έκθεση, που καλύπτει την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2021 έως 31 Δεκεμβρίου 2021, αποτελεί έγγραφο αναφοράς για τις τελευταίες εξελίξεις στη διεθνή προστασία στην Ευρώπη.

